

EU4GREEN

RP 1-6: KODEKS DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE - KLJUČNI ELEMENTI ZA EFIKASNU UPOTREBU AZOTA

septembar 2025. godine

Funded by
the European Union

With funding from

Austrian
Development
Cooperation

umweltbundesamt^U
ENVIRONMENT AGENCY AUSTRIA

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Projekat koji sprovodi *Umweltbundesamt Austria* finansiraju Evropska unija i Austrijska razvojna saradnja. Za sadržaj ove publikacije isključivo je odgovorna agencija Umweltbundesamt GmbH. Stavovi navedeni u ovom dokumentu ne mogu se smatrati za zvanično mišljenje Evropske unije, Vlade Austrije, niti vlada Zapadnog Balkana. Ovaj dokument, sve reference na korisnike sa Zapadnog Balkana i sve mape date u ovom dokumentu ne dovode u pitanje status niti suverenitet bilo koje teritorije, određivanje međunarodnih granica i razgraničenja, kao ni naziv bilo koje teritorije, grada ili područja. Odrednicom Kosovo ne prejudicira se bilo kakav stav o statusu i u skladu je sa rezolucijom 1244/1999 SB UN i mišljenjem MSP-a o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Impresum:

Vlasnik i urednik:
Umweltbundesamt GmbH
Spittelauer Lände 5, 1090 Beč, Austrija

Autori:

Betina Švarcl (Bettina Schwarzl), Manuela Bergler (Manuela Bürgler) (Umweltbundesamt GmbH)

septembar 2025. godine

Sadržaj

1.	Ciljevi i način korišćenja ove brošure.....	3
1.1	Upravljanje azotom prema zahtjevima Direktive EU o nitratima (91/676/EEZ)	3
1.2	Definicije	4
1.3	Kako ova brošura može da pomogne.....	4
1.4	Zašto je upravljanje azotom važno i kako koristi poljoprivrednicima?.....	5
2.	6 ključnih elemenata kodeksa dobre poljoprivredne prakse prema Direktivi EU o nitratima (91/676/EEZ).....	6
2.1	Periodi kada nanošenje đubriva nije pogodno.....	6
2.2	Nanošenje đubriva na zemljištu pod oštrim nagibom	8
2.3	Nanošenje đubriva na zemljištu zasićenom vodom, poplavljenom ili Prekrivenom snijegom	9
2.4	Nanošenje đubriva u blizini vodotokova.....	10
2.5	Kapacitet i struktura skladišta za stajsko đubrivo	12
2.6	Procedure za nanošenje đubriva, uključujući stopu i ravnomjerno rasprostiranje ..	14
	Literatura	16
	Aneks: Izbacivanje azota i proizvodnja đubriva kod stoke	17

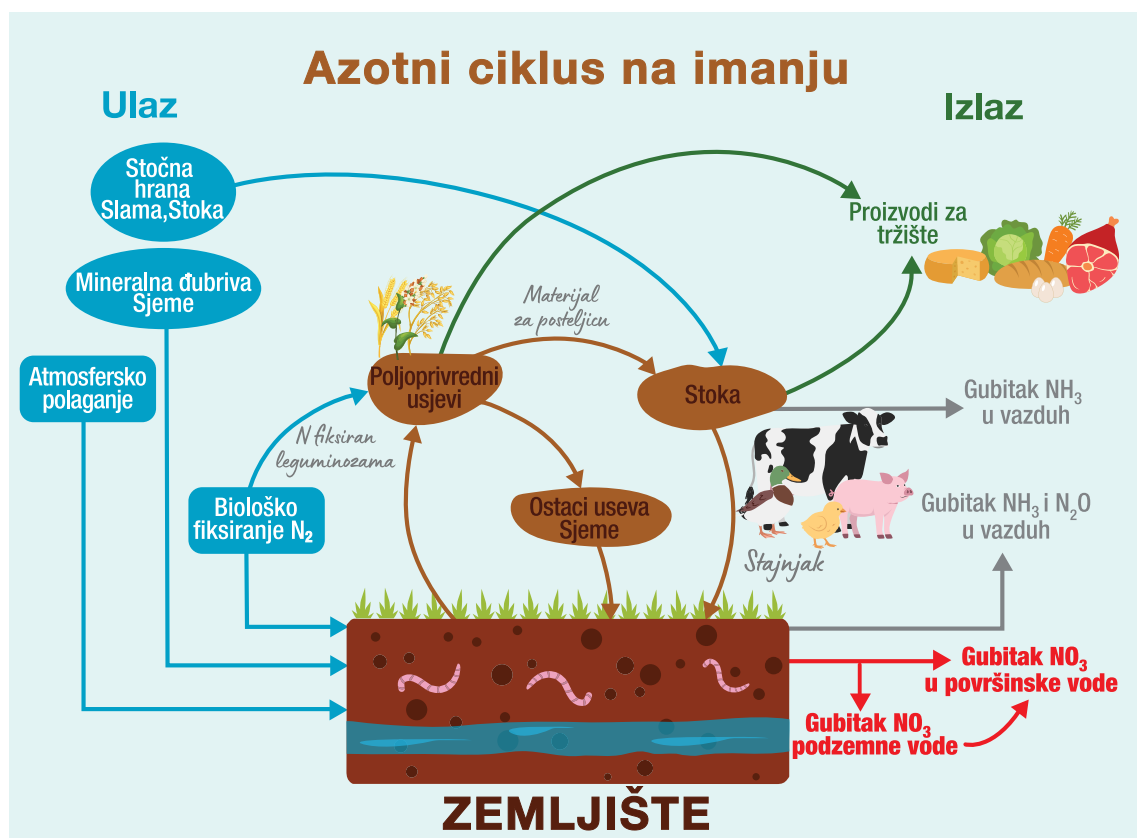
1. CILJEVI I NAČIN KORIŠĆENJA OVE BROŠURE

1.1 Upravljanje azotom prema zahtjevima Direktive EU o nitratima (91/676/EEZ)

Cilj Direktive o nitratima jeste da se zaštiti kvalitet vode u čitavoj Evropi tako što bi se spriječilo da nitrati iz poljoprivrednih izvora zagađuju podzemne i površinske vode i promovisanjem primjene kodeksa dobre poljoprivredne prakse radi efikasnog korišćenja azota.

Direktiva ima za cilj da se smanji zagađenje voda nitratima koji se koriste u poljoprivredi putem:

- praćenja koncentracije nitrata u vodnim tijelima,
- određivanja zona osjetljivih na nitrate i
- uspostavljanja kodeksa dobrih poljoprivrednih praksi i mjera za sprječavanje i smanjenje zagađenja voda nitratima.

Smanjenje gubitka hranljivih materija u podzemne i površinske vode znači da je više hranljivih materija dostupno poljoprivrednicima, te se smanjuje potreba za skupim dodavanjem mineralnih đubriva. Cilj je da se efikasnost primjene azota poveća na nivou imanja i da se u najvećoj mogućoj mjeri zatvori azotni ciklus imanja.

Azot je od ključne važnosti za proizvodnju poljoprivrednih usjeva i može se primijeniti u vidu komercijalno proizvedenih mineralnih đubriva, kao i putem organskih đubriva kao što su

stajsko đubrivo, kompost ili kanalizacijski mulj. Još jedan važan izvor azota u agroekosistemima jeste fiksacija biološkog azota putem leguminoza, kao što su lucerka, djetelina, mješavine djeteline i trave, soja, grašak i bob.

Međutim, kad se koristi pretjerano ili pod lošim uslovima, azot može da bude značajan izvor zagađenja vode i vazduha, s negativnim uticajem i na biodiverzitet i na klimu.

Zagađenje voda znači gubitak nitrata ka podzemnim i površinskim vodama. Nitrati mogu da se procjeđuju iz zemljišta u podzemne vode. Površinski odliv vode i erozija zemljišta mogu da dovedu do gubitka nitrata u površinske vode. Zagađenje vazduha uzrokuju gubici azota u gasu u vidu amonijaka, uglavnom iz stajskog i mineralnog đubriva - naročito uree - i u manjoj mjeri iz zemljišta. Osim toga, gasoviti gubici azota iz zemljišta mogu da se jave kao klimatski relevantni azotni oksid, uglavnom nakon đubrenja vlažnog i sabijenog zemljišta sa anaerobnim uslovima (nepotpuna denitrifikacija).

1.2 Definicije

Tečni stajnjak se odnosi na tečnu komponentu izlučevina stoke (urin) kada se prikuplja odvojeno od čvrstih komponenata.

Čvrsti stajnjak se odnosi na čvrstu komponentu izlučevina stoke (stajnjak). On se često miješa sa materijalom koji se koristi kao posteljica za životinje u štalama, kao što je slama.

Polutečni stajnjak predstavlja mješavinu čvrste i tečne komponente izmeta stoke (zbirno urin + čvrsti stajnjak). Ponekad se ova mješavina razrjeđuje vodom da bi se ravnomjernije mogla prostirati po polju kao đubrivo.

1.3 Kako ova brošura može da pomogne...

Cilj ove brošure jeste da se poljoprivrednicima u Crnoj Gori pruži podrška u povećanju efikasnosti korišćenja azota putem zatvaranja azotnih ciklusa na imanjima i sprječavanja gubitaka azota u okruženje.

Prema Direktivi EU o nitratima šest ključnih elemenata pokazuju kako sačuvati azot za imanje i za gajene biljke (prehrambene i stočne), čime se smanjuje gubitak azota u vazduhu i vodi. U brošuri se navodi šest elemenata Kodeksa dobre poljoprivredne prakse u skladu sa Direktivom o nitratima:

1. Periodi kada nanošenje đubriva nije pogodno
2. Nanošenje đubriva na zemljištu pod oštrim nagibom
3. Nanošenje đubriva na zemljištu zasićenom vodom, poplavljenom ili prekrivenom snijegom
4. Uslovi za nanošenje đubriva u blizini vodotokova
5. Kapacitet i struktura skladišta za stajsko đubrivo
6. Procedure za nanošenje đubriva, uključujući stopu i ravnomjerno rasprostiranje

Osim toga, ova brošura uključuje tabelu sa srednjim vrijednostima azota da bi se omogućio proračun hranljivih materija i đubriva na nivou imanja, kao što je prosječan sadržaj azota u đubrivu, prosječna količina izlučenog azota po kategoriji stoke i zapreminski kapacitet za skladištenje đubriva.

Ciljna grupa ove brošure su poljoprivrednici i poljoprivredni savjetnici zainteresovani za unaprjeđenje upravljanja hranljivim materijama na imanjima.

1.4 Zašto je upravljanje azotom važno i kako koristi poljoprivrednicima?

Zagađenje zemljišta, vode i vazduha procjeđivanjem i oticanjem đubriva ne utiče samo na životnu sredinu, već i na ljudsko zdravlje sadašnjih i budućih generacija. Odgovornim poljoprivrednim praksama obezbjeđuje se čista voda za piće i plodno zemljište za siguran izvor hrane.

Od posebne važnosti za poljoprivrednike je finansijski aspekt. Gubitak hranljivih materija zbog neodgovarajućeg nanošenja đubriva dovodi do gubitka vrijednih resursa imanja. Efikasnim korišćenjem đubriva štede se dodatni troškovi za mineralna đubriva i obezbjeđuju stabilni prinosi usjeva. Ovo može da dovede do viših primanja poljoprivrednika i sigurnije finansijske situacije porodičnih imanja. Stajsko đubrivo je jeftin, važan izvor azota na imanjima sa stokom.

Gubitak hranljivih materija

Troškovi vještačkih đubriva

Prinosi usjeva

Prihodi poljoprivrednika

2. 6 KLJUČNIH ELEMENATA KODEKSA DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE PREMA DIREKTIVI EU O NITRATIMA (91/676/EEZ)

2.1 Periodi kada nanošenje đubriva nije pogodno

O čemu se radi?

Primjenjivati hranjive materije samo tokom sezone rasta u odgovarajućim klimatskim uslovima.

- ⇒ Ciljati nanošenje đubriva na periode kada je usjevima potreban azot. Ovim se sprječava gubitak hranjivih materija u vodu (npr. bez nanošenja đubriva zimi ili tokom suše ljeti)
- ⇒ Ne postoji precizan sistem kojim bi se odredili ti periodi, pošto svaki region ima posebne uslove. Zavisí od poljoprivredne prakse, klime i uslova zemljišta, kada je gubitak hranjivih materija najvjerovatniji.

Šta to znači za moje imanje?

- ⇒ Definirati neophodan skladišni kapacitet za skladištenje stajnjaka da bi se izbjeglo nanošenje stajnjaka tokom tih perioda (Element 5).

FAKTORI KOJI UTIČU NA DEFINISANJE PERIODA:

1. Periodi sa slabom stopom infiltracije vode: kisjeljenje, formiranje pokorice i zasićenje zemljišta vodom.
2. Period kada je rast usjeva tek uspostavljen ili inhibiran zbog hladnoće ili kad se zemljište ostavlja jalovo.
3. Period kada padavine (uključujući otapanje) premašuju stopu infiltracije vode u zemljište, u zavisnosti od:
 - prosječnog mjesečnog viška padavina
 - vremenskih obrazaca prijema i kapaciteta prijema određenih vrsta usjeva
 - prisustva ili odsustva pokrovnih usjeva i vegetacijskih zaštitnih pojaseva
 - primjene navodnjavanja.

Periodi kada ne treba primjenjivati đubrivo, kako je definisano za Crnu Goru (Službeni list br. 29/2014):

Tečni i polutečni stajnjak

1. decembar - 1. mart

1. jul - 1. avgust (bez unošenja u zemljište)

Čvrsti stajnjak

1. jun – 1. septembar

Mineralno đubrivo

1. novembar – 1. februar

Kodeks dobre poljoprivredne prakse za Crnu Goru definiše dva perioda kada ne treba primjenjivati đubrivo:

- Uobičajeni period u zimskim mjesecima, kada je rast usjeva smanjen ili inhibiran hladnoćom,
- drugi period tokom ljeta: jul i avgust za tečni stajnjak i polutečni stajnjak. Od 1. juna do 1. septembra za čvrsti stajnjak. To je usljed male količine padavina i visokih temperatura tokom ovog perioda, kada biljke imaju smanjen unos hranljivih materija, a gubici azota su veliki.

MIDAS-Projekat, Goss (2012)

2.2 Nanošenje đubriva na zemljištu pod ostrim nagibom

O čemu se radi?

Nakon što se đubrivo nanese na brdovitom ili zemljištu pod nagibom (nagib od 15% ili više), kiša ili erozija tla mogu da dovedu do oticanja hranljivih materija (azota i fosfora). To dovodi do gubitka važnih hranljivih materija potrebnih za rast biljaka. Osim toga, đubrivo koje se spira se prenosi u obližnja vodna tijela i zagađuje ih.

Polutečni i tečni stajnjak se ne nanosi

- Uopšteno na brdovitim terenima zbog oticanja sa površine i
- Na brdovitom terenu uz vodotoke sa nagibom više od 10 % na udaljenosti manjoj od 10 m od vodotoka

Službeni list Crne Gore, br. 29/2014

ŠTA RADITI DA BI SE SPRIJEČIO RIZIK OD OTICANJA HRANJLJIVIH MATERIJA

- Uspostaviti područja sa vegetacijom tokom čitave godine (npr. pašnjake umjesto polja)
- Đubrivo ugraditi brzo nakon nanošenja (naročito za tečni stajnjak, đubrivo od biogasa, ostatke od fermentacije, nestabilizovana đubriva od uree i neisušen kanalizacioni mulj)
- Dijeljenje količina đubriva (djelimično nanošenje tokom vremena)
- Posebne zaštitne mjere za usjeve koji se naročito kasno razvijaju u proljeće (npr. repa, kukuruz, bob, soja): kultivacija na čitavoj padini ili sa drugim metodama kultivacije kojima se sprječava oticanje (npr. malčiranje i bez oranja), poprečni jarci sa biljnim pokrivačem.

- Umjereno strmo zemljište: nagib od 10 do 20%
- Strmo zemljište: više od 20%
(MIDAS, 2012)

©Mevlida Dudo-Suvakic

Poljoprivredna polja pod nagibom sa kojih đubrivo može da se spere

2.3 Nanošenje đubriva na zemljištu zasićenom vodom, poplavljenom ili prekrivenom snijegom

O čemu se radi?

Smrznuto zemljište i sniježni pokrivač ograničavaju kretanje hranljivih materija u zemlju i u velikoj mjeri povećavaju rizik da se hranjive materije prenesu u površinske vode putem oticanja. Isto važi za zemljište zasićeno vodom. Ovo se često javlja nakon što je zemlja poplavljena zbog neuobičajeno jakih kiša ili kada se rijeke i potoci preliju. Prema tome, pod tim uslovima ne bi trebalo vršiti đubrenje. Ovo važi u istoj mjeri za obradivu zemlju, kao i za površine pod travom. Osim toga, upotreba teških mašina u veoma vlažnim uslovima može da dovede do ozbiljnog sabijanja zemljišta.

U Crnoj Gori stajnjak ne smije da se primjenjuje ("Službeni list Crne Gore", br. 29/2014):

- na zemljište zasićeno vodom;
- na površine prekrivene snijegom;
- na smrznuto zemljište;
- na poplavljeno zemljište: tek nakon završetka perioda rizika od poplava, isključujući mogućnost poplava.

Zemljište zasićeno vodom: zemljište je toliko vlažno da ne može da upije još vode, na primjer posle jakih kiša. Preporučuje se provjera vremenske prognoze za narednih 48 sati prije nanošenja đubriva. Ovim može da se spriječi gubitak vrijednog đubriva putem oticanja.

Poplavljeno zemljište: zemljište je poplavljeno zbog preliivanja vodotokova i ne može da upije još vode. Nanošenje đubriva u područjima koja redovno plave bi trebalo ograničiti na sezonu rasta kada je prijem u usjevima na visokom nivou.

Snijegom prekriveno zemljište: ako je manje od polovine zemljišta na polju bez snijega.

Smrznuto zemljište: ako se zemlja ne otapa tokom dana.

2.4 Nanošenje đubriva u blizini vodotokova

O čemu se radi?

Zaštitne zone štite vodna tijela od oticanja đubriva. Prema tome, izbjegavati neposredan prodor hranljivih materija u površinske vode održavanjem određenog rastojanja između nađubrene površine i površinskih voda.

Preporuka:

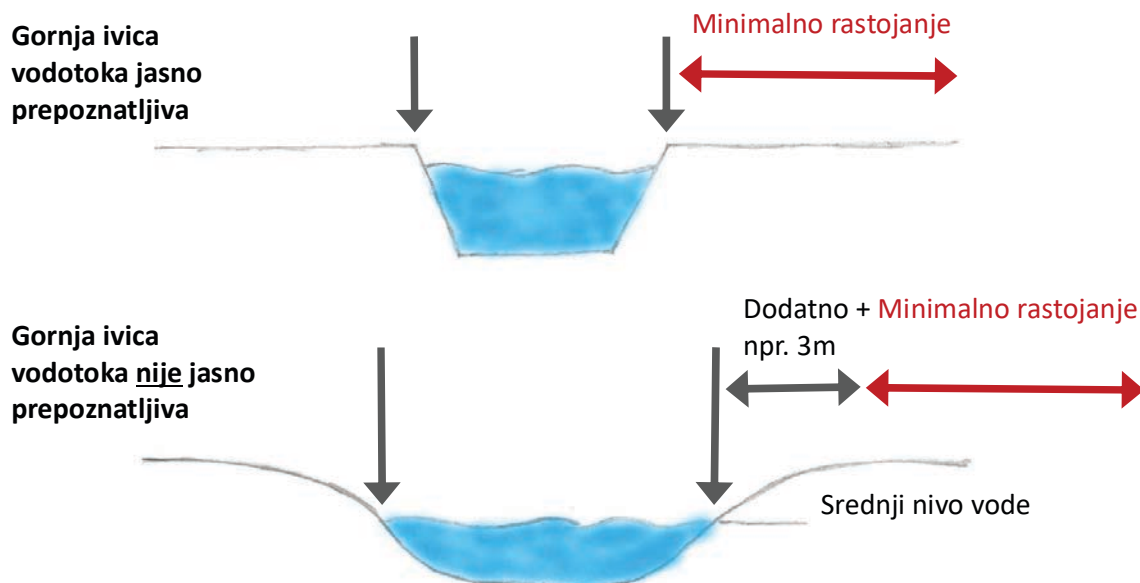
Upostaviti trajni biljni pokrivač oko 3m od ivice vodotoka. Njega ne bi trebalo orati i trebalo bi da se obnavlja najviše svakih 5 godina. Ova mjera pomaže da se spriječi gubitak vrijednog đubriva u vodu.

Primjer: Širine zaštitnih zona u Austriji	Nagib u %	Rastojanje od stajaćih vodnih tijela	Rastojanje od tekućih vodnih tijela
Oradivo polje	< 10 %	20m	10m
		10m (pokriveno živim biljkama tokom čitave godine)	3m (pokriveno živim biljkama tokom čitave godine)
	> 10 %	20 m	5 m (pokriveno živim biljkama tokom čitave godine)
Zemljište pod travom	< 10 %	10m	3m
	> 10 %	20m	5m

©Harald Loishandl-Weisz

Referentne tačke za minimalna rastojanja od vodotokova

©Umweltbundesamt (izmijenjeno iz Hölzl 2024)

U Crnoj Gori polutečni i tečni stajnjak se ne primjenjuje:

- na udaljenosti od 50 m od bunara,
- na udaljenosti od 20 m od jezera,
- na udaljenosti od 5 m od ostalih vodotokova.

“Službeni list Crne Gore”, br. 29/2014

2.5 Kapacitet i struktura skladišta za stajsko đubrivo

O čemu se radi?

Bezbjedno i sigurno skladištenje stajnjaka da bi se spriječilo zagađenje vode oticanjem i procjeđivanjem u zemlju i površinske vode.

- ⇒ Stanje kontejnera ili podloga za skladištenje: nepropusni sudovi, nepropusne betonske površine, kontrolisano ispuštanje ocjednih voda u nepropusnu jamu za sakupljanje
- ⇒ Dovoljan skladišni kapacitet sprječava nanošenje đubriva u neodgovarajuće vrijeme.

©Bettina Schwarzl

Savjet: KAKO PRORAČUNATI KAPACITET REZERVOARA ZA SKLADIŠTENJE STAJNJAKA

Količine akumulacije stajnjaka za svaku od kategorija stoke date su u aneksu (Pažnja: koristite proizvodne količine stajnjaka u skladu sa sistemom stajnjaka na vašoj farmi, npr. polutečni stajnjak ili čvrsti i tečni stajnjak)

Proizvodnja stajnjaka po grlu mjesečno × broj grla ×
6 mjeseci
= Minimalan skladišni kapacitet za 6 mjeseci (m³)

© Bettina Schwarzl

Proračun skladišnih kapaciteta

- Skladišne kapacitete bi trebalo prilagoditi na najduži period tokom kojeg nanošenje đubriva nije pogodno → Ključni element 1
- Preporučeni minimalan skladišni kapacitet za stajnjak na imanju sa stokom je 6 mjeseci
- Ne zaboravite da uključite i količinu padavina i vodu iz procesa čišćenja

Šta to znači za moje imanje?

Formule i jedinice za proračun:

- ⇒ Polutečni stajnjak: 1t = 1m³
- ⇒ Čvrsti stajnjak: Goveda: 0,83t = 1 m³. Svinje: 0,91t = 1m³, Živina: 0,5t = 1m³,
Ovce/Koze: 0,7t = 1m³

Proračun površine podloge za stajnjak:

Ukupno čvrstog stajnjaka (m³) za šestomjesečni period

----- = površina podloge za stajnjak (m²)

2

Skladišni objekti treba da budu vodootporni kako bi se spriječilo prosipanje, curenje ili oticanje stajnjaka u životnu sredinu, kao i zagađenje podzemnih i površinskih voda, a tečni dio stajnjaka treba sakupljati u vodootpornim jamama iz kojih ne može dospjeti u podzemne ili površinske vode. „Službeni list Crne Gore“, br. 29/2014

Program IPARD III

„Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava“:
Podrška pravilnom upravljanju stajnjakom (skladištenje stajnjaka, tretman otpadnih voda iz stajnjaka, ...) se subvencioniraju programom ruralnog razvoja 2021-2027 (IPARD III-Program)

- Broj IPARD korisnika sa podrškom u investicijama u vezi sa upravljanjem stajnjakom: Kvantifikovani cilj: 100

IPARD III-Program = Program III (2021-2027) Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvoj <https://www.gov.me/clanak/program-razvoja-poljoprivrede-i-ruralnih-PODRUCJA-CRNE-GORE-U-OKVIRU-IPARDIII-2021-2027>

2.6 Procedure za nanošenje đubriva, uključujući stopu i ravnomjerno rasprostiranje

O čemu se radi?

Procedure za nanošenje đubriva, uključujući stopu i ravnomjerno rasprostiranje, kako hemijskog đubriva, tako i stočnog đubriva, kojim se gubitak hranljivih materija u vodu održava na prihvatljivom nivou.

⇒ Direktivom o nitratima uspostavljena je maksimalna granica za količinu azota koji se nanosi iz stočnog đubriva: 170 kg N po hektaru godišnje.

Savjet: KAKO PRORAČUNATI UKUPNE GODIŠNJE KOLIČINE AZOTA U STOČNOM STAJNJAKU DOSTUPNE NA IMANJU

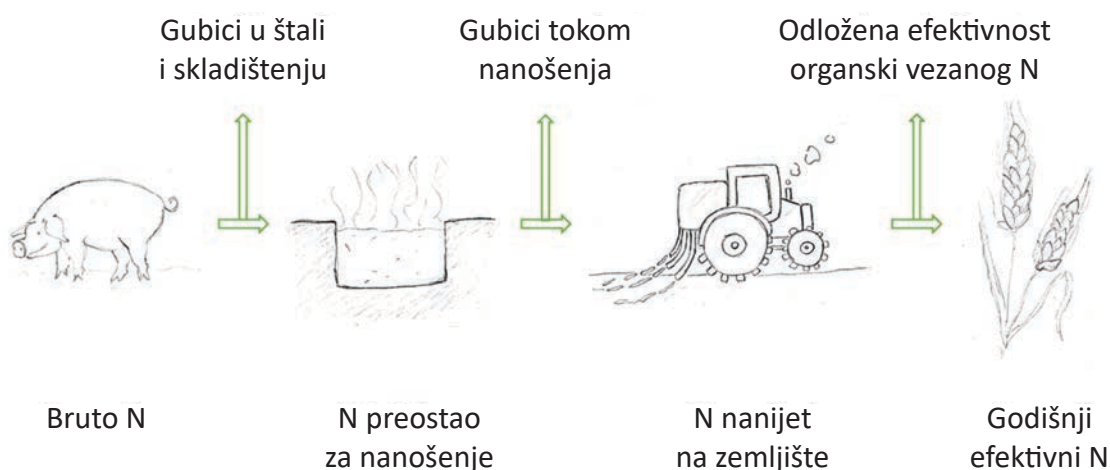
Šta bi trebalo da se uzme u obzir?

- Koeficijenti izlučivanja azota po kategoriji životinje za proračun količina azota dostupnih u stajnjaku
- Dijeljenje količina đubriva
- Preciznost rasprostiranja đubriva: oprema mora da bude odgovarajuća da bi ispravno dijelila i prostirala đubriva
- Ugrađivanje đubriva
- Vremenski uslovi i vjetar

Količine azota po kategoriji stoke i godini date su u aneksu

**Izlučivanje azota po grlu × broj grla
= ukupan azot (kg) u stajnjaku tokom jedne godine**

©Umweltbundesamt/Manuela Bürgler

Planirano ograničenje azota za mineralna đubriva u Crnoj Gori:

Od žetve do početka vremenskih perioda → Ključni element 1:

maksimalna količina azota:

- na lakim (pjeskovitim) zemljištima: 40 kg/ha;
- na teškim (glinovitim) zemljištima: 80 kg/ha.

„Službeni list Crne Gore“, br. 29/2014

LITERATURA

European Commission (1991). Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources. Online: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj/eng>

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Regionen und Wasserwirtschaft (2022). Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Regionen und Wasserwirtschaft über das Aktionsprogramm zum Schutz der Gewässer vor Verunreinigung durch Nitrat aus landwirtschaftlichen Quellen (Nitrat-Aktionsprogramm-Verordnung – NAPV). Online: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20012132>

Goss, S. (2012). Kodeks dobre poljoprivredne prakse Crne Gore. Finalna verzija. Projekat MIDAS koji sprovodi Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Služba za selekciju stoke i Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji.

Hözl, F.X. (2024). Ausbringungsverbote und Sperrfristende gem. NAPV sowie Abstandsaufgaben zu Oberflächengewässern incl. GLÖZ 4 und Gewässer-Definition. Landwirtschaftskammer Oberösterreich: Abteilung Pflanzenbau - Boden.Wasser.Schutz.Beratung, Linz.

Službeni list Crne Gore, br. 29/2014 od 8.7.2014. Pravilnik o načelima dobre poljoprivredne prakse za primjenu sredstava za ishranu bilja.

ANEKS: IZBACIVANJE AZOTA I PROIZVODNJA ĐUBRIVA KOD STOKE

Koeficijenti izlučivanja azota i količine proizvedenog stajnjaka za kategorije stoke u Crnoj Gori. Izvor podataka: Uredba o načelima dobre poljoprivredne prakse za primjenu đubriva ("Službeni list Crne Gore", br. 29/2014).

Kategorija stoke	Izlučivanje azota u kg N godišnje po grlu	Proizvodnja stajnjaka po grlu (m ³) mjesečno ČVRSTO ĐUBRIVO	Proizvodnja stajnjaka po grlu (m ³) mjesečno TEČNO ĐUBRIVO	Proizvodnja stajnjaka po grlu (m ³) mjesečno POLUTEČNO ĐUBRIVO
Goveda				
Goveda mlađa od godinu dana (telad)	28,0	0,5	0,1	0,9
Goveda stara 1-2 godine	49,0	0,9	0,2	1,2
Muška junad starija od 2 godine	70,0	1,3	0,3	1,7
Ženska junad starija od 2 godine	56,0	1,1	0,3	1,3
Krave muzare	70,0	1,3	0,3	1,7
Priplodni bikovi	98,0	1,9	0,5	2,3
Svinje				
Prasad (ispod 20kg)	1,6	0,03	0,01	0,03
Nerasti za priplod	32,0	0,5	0,1	0,7
Krmače za priplod	24,0	0,4	0,1	0,5
Tovne svinje	12,0	0,2	0,1	0,25
Ovce i koze				
Ovce	7,0	0,1	0,03	0,2
Koze	3,5	0,1	0,03	0,2
Živina				
Tovne kokoške	0,2	0,003	0,001	0,004
Kokoške nosilje	0,3	0,01	0,001	0,01
Ćurani i ćurke	1,7	0,03	0,01	0,03
Zečevi i divlje ptice	0,2	0,003	0,001	0,003
Konji				
Ždrijebad mlađa od 1 godine	30,0	0,7	0,2	0,8
Konji	72,0	1,6	0,4	2,0

Besplatan **Kalkulator stajskog đubriva** (Microsoft Excel tabela) dostupna je pod sljedećim QR kodom kao pomoć za proračun **kapaciteta za skladištenje stajnjaka i sadržaj azota u stajnjaku:**

EU4GREEN